

Област Пазарджик

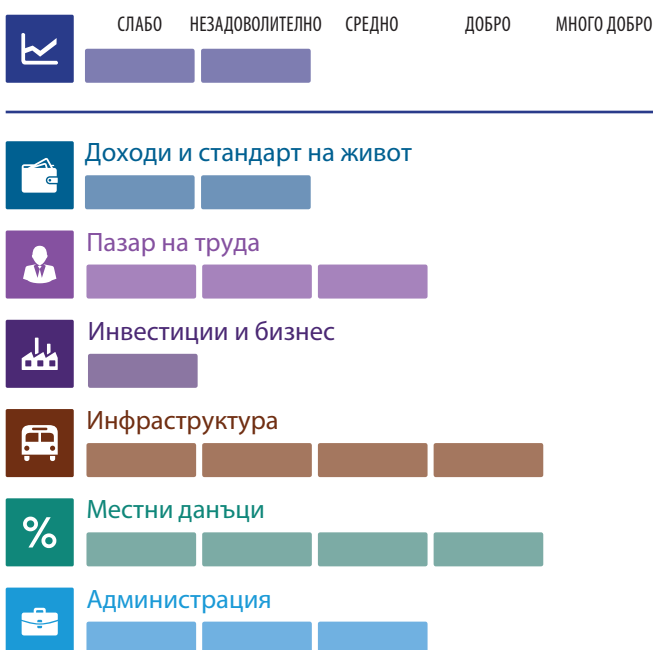
▶ Население (2023)	225 261
▶ Територия (кв.км)	4457
▶ Брой на населените места	118
▶ Дял на населението в градовете (%)	61,5

Брутният вътрешен продукт, заплатите и пенсията в област Пазарджик продължават да нарастват, но остават сравнително ниски. Заетостта и безработицата се увеличават едновременно. Инвестиционната и бизнес активност в областта са слаби. Гъстотата на пътната мрежа, както и дялът на автомагистралите и първокласните пътища са по-ниски от средните, но качеството на пътната настилка в областта остава сравнително високо. Усредненият размер на местните данъци е нисък. Прозрачността в работата на администрацията се оценява сравнително ниско.

Коефициентът на естествен прираст в област Пазарджик се повишава и изпреварва средния за страната. Резултатите на учениците се запазват сравнително ниски. Достъпът до общопрактикуващи лекари е по-добър от средния за страната, но при лекарите специалисти има определен недостиг. Престъпленията остават сравнително малко, а разкриваемостта им е над средната за страната. Пазарджик продължава да е първенец по инсталирани ВЕИ мощности. Посещенията на театрите спрямо населението се увеличават и се задържат над средните стойности за страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт в област Пазарджик продължава да нараства сравнително бързо и през 2022 г., но остава сравнително нисък. Стойността му на човек от населението достига 15,5 хил. лв. (при 26,0 хил. лв. в страната). Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в областта е 16,4 хил. лв. (при 21,2 хил. лв. в страната). Пенсиите растат с близко до средното увеличение за страната и през 2023 г., достигайки с 712 лв. месечно (при 784 лв. в страната).

Коефициентът на Джини за подоходно неравенство е близък, но под средния за страната и през 2023 година. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, запазва нивото си над средното за страната – 27,2% в областта (при 20,6% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Делът на населението в трудоспособна възраст в областта през 2023 г. продължава да намалява до 57,4% и да се отдалечава от средния за страната – 58,5%. Заетостта и безработицата нарастват едновременно. Коефициентът на заетост достига 75,3% (при 76,2% в страната), а този на безработицата – 8,0% (при 5,3% в страната).

Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Делът на висшестите леко се повишава, но и през 2023 г. е най-ниският в страната с 15% (при среден 31%). Делът на работната сила с основно и по-ниско образование пък намалява, но и той остава сравнително висок – 23% (при 15% в страната).

Инвестиции и бизнес ■■

Инвестиционната и бизнес активност в областта са слаби и през 2022 г., въпреки че се забелязват някои положителни тенденции. Броят на предприятията остава нисък – 51 на хиляда души от населението (при 70 на хиляда души в страната). Вътрешните и външните инвестиции нарастват и са над тези в повечето области. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи достигат 3,3 хил. лв. на човек от населението, а преките чуждестранни инвестиции – 3,0 хил. евро на човек. Стойността на произведената продукция в областта продължава да се повишава и достига 100,0 хил. лв. на нает. Делът на приходите от износ в нетните приходи от продажби се задържат на малко под средното ниво.

Повишение има и при усвояването на европейски средства, но те остават сравнително малко. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 2149 лв. на човек от населението (при 3175 лв. на човек в страната). В рамките на областта

най-много са изплатените средства в община Панагюрище, а най-малко – в община Раkitово.

Относителните разходи за научноизследователска и развойна дейност нарастват.

Инфраструктура ■■■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в област Пазарджик е по-висока от средната за страната и през 2023 година. Гъстотата на пътната мрежа, както и делът на автомагистралите и първокласните пътища са по-ниски от средните, но качеството на пътната настилка в областта остава сравнително високо. Делът на пътната настилка в добро състояние намалява леко до 55% (при 40% в страната).

През 2023 г. достъпът на домакинствата до интернет се свива до 83% и продължава да е по-нисък от средния за страната (89%).

Достъпът до обществена канализация е близък до средния – 72% (при 75% в страната). Свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води обаче изостава значително – 42% (при 67% в страната) през 2022 година.

Местни данъци ■■■■■

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Пазарджик е сравнително нисък и през 2024 година. При всички разглеждани данъци средните ставки в областта са по-ниски от средните за страната. Значително по-ниски от средните са данъците върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица и върху превозните средства.

В рамките на областта най-ниски са средните данъци в община Батак, а най-високи – в община Раkitово.

Администрация ■■■■

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ в областта през 2024 г. като цяло задържат нивото си и са по-ниски от средните за страната. Средната оценка и на двата показателя е 3,2 т. (от максимум 4,0 т.) при 3,4 т. в страната. Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление в областта намалява леко и остава сравнително ниска – 63,1% (при 69,3% в страната) през 2024 година.

Делът на собствените от общите приходи на общините в областта е 20% (при 27% в страната) през 2023 г., а покритието на общинските разходи с местни приходи – 68% (при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■■■

Коефициентът на естествен прираст в област Пазарджик се повишава и изпреварва средния за страната, въпреки че остава отрицателен със стойност от $-7,3\%$ (при $-6,8\%$ в страната) през 2023 година. Областта продължава и да привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен $-3,1\%$.

Делът на децата до 4-годишна възраст е равен на средния за страната (4,5%), а делът на хората над 65 години остава малко по-висок $-24,3\%$ в областта при 23,8% в страната.

Пазарджик е сред областите със сравнително висока гъстотата на населението -1546 души на кв. км в урбанизираните територии (при 1221 души на кв. км в страната) през 2023 година.

Образование ■■■■

Нетният коефициент на записване на населението в V–VII клас намалява през 2023 г. и продължава да е по-нисък от средния за страната. Висок остава делът на второгодниците $-2,0\%$ (при 1,2% в страната). Съответствието между професионалното образование и профила на местната икономика се влошава $-$ има недостиг на специалности, свързани с преработващата промишленост, за сметка на непропорционално много бройки в ИКТ специалности.

Резултатите на учениците от областта през 2024 г. също остават сравнително ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е 37,5 т. (при 42,9 т. в страната). Успехът на матурата по български език и литература е „Добър“ 4,10 (при „Добър“ 4,30 в страната), а делът на слабите оценки $-13,5\%$ (при 8,7% в страната).

В областта няма университети или филиали на такива.

Здравеопазване ■■■

Средната продължителност на живота в областта се повишава, но остава по-ниска от средната за страната. Коефициентът на детска смъртност обаче се увеличава и е сравнително висок и през 2023 година. Делът на здравноосигурените в областта се задържа под средния за страната.

Достъпът до общопрактикуващи лекари в областта е по-добър от средния за страната, но при лекарите специалисти има определен недостиг. Броят на леглата в местните многопрофилни болници традиционно е по-висок от средния и през 2023 г. е 7,4 на хиляда души от населението (при 6,1 на хиляда души в страната), а използваемостта им е съизмерима със средната (56%), което говори за развита и добре функционираща здравна мрежа. Пазарджик е сред областите с най-голям брой аптеки спрямо населението (само след този в област Бургас).

Ред и сигурност ■■■■

Средната натовареност на съдиите в Окръжния съд в областта е сравнително ниска, но тази на съдиите в Административния е сред най-високите в страната (само след област Благоевград) през 2023 година. Това се отразява и на бързината на правораздаването. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, е 96% (при 91% в страната), а на гражданските -73% (при 65% в страната), докато този на административните е 64% (при 72% в страната).

Престъпленията в областта остават сравнително малко, а разкриваемостта им е над средната за страната. През 2023 г. броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта е 8,2 на хиляда души от населението (при 11,3 на хиляда души в страната), а разкриваемостта им расте значително до 64% (при 53% в страната). Броят на полицайте спрямо населението в областта е сравнително нисък.

Околна среда ■■■■■■

Представянето на Пазарджик в тази категория отново поставя областта на челните места (на второ място след област Смолян). Основната причина за това е, че Пазарджик продължава да е първенец по инсталирани ВЕИ мощности $-5,9$ kW на човек от населението (при 1,0 kW на човек в страната) през 2024 година.

Образуваните битови отпадъци в областта са над средните. Делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци нараства значително и през 2022 г. изпреварва средните стойности -87% в областта (при 76% в страната).

Пазарджик е областта с втория най-голям горски фонд (след Смолян) $-$ горската територия е 55% (при 33% за страната). Делът на нарушената територия пък е равен на средния за страната $-0,4\%$. Горските територии обясняват и сравнително ниската нужда от охлаждане в областта.

Култура и туризъм ■■■

Посещенията на кината в областта нарастват -192 на хиляда души, но остават значително по-малко от средните за страната (684 на хиляда души) през 2023 година. Сравнително малко продължават да са и посещенията на местните библиотеки. Посещенията на театрите спрямо населението се увеличават и се задържат над средните стойности за страната. Близко, но под средните пък са посещенията на музеите в областта.

Броят на леглата в местата за настаняване достига 37 на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната), а реализираните нощувки за първи път надхвърлят средните за страната -5014 на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област Пазарджик

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	11 653	15 535	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	14 842	16 407	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	30,6	27,0	27,2	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,5	57,8	57,4	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	70,7	75,0	75,3	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	7,3	7,3	8,0	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	27,2	25,6	23,1	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	15,2	14,5	14,9	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	84 289	100 017	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2372	3264	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1807	2997	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	71,1	72,1	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	54,7	57,7	55,1	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	68,8	66,2	68,5	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	65,3	65,2	63,1	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	-10,5	-7,3	-6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	4,2	3,1	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,80	3,54	4,10	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	30,1	29,5	37,5	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	78,4	88,9	86,9	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	72,4	71,8	72,7	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,8	93,0	93,4	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1671	1598	1636	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	7,2	7,7	8,2	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	92	95	96	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	102	105	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	480	540	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	72	87	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	121	169	192	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	2032	3732	5014	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.